24 שעות

תקווה מחוץ לחומות

אלפי אסירים יוצאים מבתי הכלא בישראל בכל שנה וניצבים מיד בפני התמודדות חדשה: להשתלב בחברה ולמצוא עבודה. תוכנית מיוחדת של עמותת "קאמבק" מספקת אופק תעסוקתי למשוחררים ומונעת מהם לשוב אל עולם הפשע. כך הפך דוד למנהל סניף של רשת, כך מגשימה רוזה חלום ולומדת להיות קונדיטורית, וכך דורון מתחיל בקרוב לעבוד כשמאי רכוש

ליאור אוחנה | צילום: יובל חן

דוד בחן נעצר בשנה הראשונה בשנה בן 24, בגין סחר בסמים. מאחיו רגע הכניסות והיציאות מהכלא הבי לא הפסו שנייה בחייו: פרצה את הדרכי הבא"

כך, כשהתחרר, לא מצליח להתרגל כבבית, שב לגור בריחוב, תוהה לצדקן כמים ולמחוד בדם - ונעצר. את הכניאות הזו הוא חלם לנצח ודיבן שיש רק דרך אחת לעשות זאת: לבצוא עבודה. עכשיו אחרי, דוד חוזר אל בין חומות הכלא, אבל כדי לנסר שם נצחתי.

דוד הגיע אל המרכז לחומות בלא רכלה יחד עם רוזה הדודון, גם הם אסירים משחררים שהצליחו להשתקם, למפגש ברגש עם האנשים שסייעו להם לצאת לדרך חדשה, אנשי עמותת "קאמבק". בתנועת הסליסייה לפקום, עוטפת אותם רכבה. רגע לפני הם דיברו, נחקו, שיתפו בחוויות, וגם כשיו הזכרונות מטחקים. כל אחד מביט לפקום אחר: דוד לחלונות עם הסורגים, רוזה אל החומה הגבוהה ודודון אל הסוסרים שנבנאים בעמותת השכירה.

"בגיל 15 הוריו שלי התגרשו ועברתי לגור עם אבא בירושלים", דוד בן הד33 פותח עם סיפורו. "הייתי בכיתה י' והיו לי בעיות הת. נהגות. תמיד הייתי בטיפולים אצלי עובדים סוציאלים ודכי סבבות. לבדות הכל סיימתי 12 שנות לימוד והתגייסתי כלוחם בחתונים. בשנה האחרונה בסיחות הודרתי לי פרופיל, בגלל התנהגות, הפסתי לגנבניה. בסם לבעשה החלה הדיבדרדות בגיעול הפשנאל הארסי שלי, בכה אני רוחה את זה עכשיו, בדיעבד".

דוד מוסיף ומספר ש"הגעתי לחיבנס לעניני סמים קלים. סיגרים עצמי ואז זה נהיה יותר רחוב אינטנסיבי: סיגרים בסמים קשים ורבה יותר התעסקויות לא חוקיות. נעצרתי לראשונה לבסוף שלושה שבועות. אחרי חצי שנה נתפסתי שוב, על שתי עסקאות עם סותר סמים שהתברר בסיכון סבור. הודיתי בהכל, לקחתי אחריות וגם נשתי שוב לכלא. אחרי השחרור ניסיתי להתרחק מכל עולם הסמים, אבל זה הזמיץ לבסוף חצי שנה. שוב התבסחתי התחלתי הכל מהתחלה. הרגשתי שהבעיה הא בעיה. ידושלים, אז נרחתי לאילת. עתי שם שנתיים, עבחתי במסעדות בחפן חמ קידים, מלצר, ברמן וכעהל מסברה, אבל עדיין התגעגע, הפסתי לגנבניה. בשם לבעשה החלה הדיבדרדות בגיעול הפשנאל הארסי שלי, כבה אני רוחה את זה עכשיו, בדיעבד".

בהסתבכות האחרונה של דוד עם המיץ הוא הה אמור לרצות מאסר של שנה. מכות פשרה שורשנה בבית המשפט, הוא נשלח לשנת נמלה. באילת, השהבים בסמים.

"תפסו אותי באילת על סחר בסמים ולא יכלו לוחבר ולתת לי עונש קל", הוא מספר, "הייתי כבר יליד גדול וחשבתי שזה הסוף שלי. בשבוע המשפט, עוד לפני סדורייתי, ניקשתי מהשופטת שיפול, בכל עולם הסמים, אבל זה המזיץ לבסוף חצי שנה. שוב התבסחתי התחלתי הכל מהתחלה. הרגשתי כבלא רקל בבאר שבע בשבוע שלושה חודשים ואז יצאתי לבוסר נמלה. עברתי שם תהליך, לא ברחתי מהרגשות שלי, מה שהיתי רגיל לעשות כל חיי עם סמים, אלכוהול וכדומים".

דורון אברהם: "פתחתי עסק שלא הצליח. נפלתי לחובות כבדים והגיעו אלי גובי חובות שלוויתי מהם כספים בשוק האפור. במקום לברוח מהם, הצטרפתי אליהם וגביתי גם אני חובות. אחרי שהשתחררתי חייתי ברחוב. בשמאות יש המון אחריות. עכשיו אני צריך לבנות את עצמי בתחום"

לא מוותרים

אחרי סמים את הפיפול, נדרש דוד לתת מודרות נוספת: ניסיון להשתלב בחוזה בחברה. "אחרי הנמילה התחיל הכמבן האמיתי", הוא אומר "בחודה לבמיאות שלא מחבקת אותך. לבדלי, הבתי דרך הגמילה את עכמת 'קאמבק'. הביניסו אותי לתוכנית 'נצחתם' לניהול עסקי וכלכלי של אסירים. שם התפתחתי והתקבלתי לעבודה בבוצה, מנהל בסניף בית קפה. סיימתי את התוכנית בהצטיינות".

איך בעמיקים התייחסו לעבר הפלילי שלך?

"לפני הנמילה, כשחיפשתי עבודה, רבב המקו מת רבו אותי. לא ראיתי איך אני יכול לשבר את תקרת הזכוכית. אחרי הנמילה התחלתי את החיים מחדש, כאילו אני ילד. לא הין לי הסכנות, לא הייתה לי אפשרות לקחת הלוואה מהבנק. בעזרת העמותה קיבלתי ליוי צמוד והכוונה, לא ויתרו עליי גם כשאני כבעם ויתרתי על עצמי. חורשים לפני הקורונה 'קאמבק' סידרו לי ראיון עבודה כעתודה ניהולית ברשת 'קרניץ'. עשיתי מבחנים ולבסוף התקבלתי. עכשיו אני לומד להיות מנהל סניף. מקבל שכר ותנאים של מנהל.

לצאת לחיים חדשים: מימין לשמאל: מתן הלוי, דורון אברהם, דוד בחן, רוזה זוורית

רוזה נוספת להצלחות פרויקט הכשרת האסר רים לשוק העבודה הא של רוזדון אברהם (55). לפ- ני עשרים שנה הא השתחרר מהכלא ולא הצליח למצוא את עצמו, עד שהכיר את עמותת "קאמבק".

"פתחתי עסק שלא הצליח", אברהם בספר. "נפלתי לחובות כבדים והגיעו אלי גובי חובות מהם, הצטרפתי אליהם וגביתי גם אני חובות. הגעתי לסיקוטות הכי שפלים שיש. תפסו אותו ענבסתי לחקופה ארוכה בכלא".

אברהם מוסיף ומספר "אחרי שהשתחררתי חייתי ברחוב. לא מצאתי את עצמי בשוק העבודה. הפחד הכי גדול שלי היה לחזור לפשע. רגע לפני שזה קרה החלטתי לעבור תהליך שיקום דרך עדיית רכלה. הם כבעתי על עכמת 'קאמבק'. הם התחילו לחלות אותי צבמה. בימים שני אני בסיים לשבוד מכאות רכוס. הבינו של הלימודים הה דרך בישות לאומי. אלה הין שלושה חודשים אני- מנסבים. אני מתחיל גם לעבוד ומאוד מתרגש. בסאות יש הבון אחריות ואתה צריך להכיח את עצבך. אני צריך לבנות את עצמי מחדש".

איך הגיע לבנות את עצמי מחדש?

"הייתי בחרדות. חוזרתי עשרים שנה אחורה. לראות את הסתכר למעלה שנרעש, את הכלא האפור. נבנסתי שוב לדשות האסר. זה לא מקום שאני רוצה לחזור אליו. אבל גם אחרי השחרור לבריבה לא אכפת מאיתנו. לא באמת רצו לעזור לי. אתה זה שצריך לקחת את עצמך בידיים, וזה מאוד קשה. כשעם בלתי אפשרי להשתקם בבאה אחת". ●

מתן הלוי, מנכ"ל "קאמבק": "האסירים הם החצר האחורית שלנו. המילה אסיר מפחידה אנשים, שלא לדבר על מעסיקים. כדי לשבור את מעגל הפשיעה אסיר חייב יציבות כלכלית. אסירים לא רגילים לעבוד. רובם עשו בשעה 20 אלף שקל מזומן, ועכשיו הם צריכים לעבוד חודש בשביל 6,000 שקל"

אני גם מארגן חתונה ברמזמת, את ארוסתי הכרתי כשעבדתי כ'חלדרך'".

על־פי דוח מבקר המדינה, 5,000 אסירים משתחררים מדי שנה בשנה מבתי הכלא, וכנסים להתעלם בשוק העבודה. 77% אחח יצאים ללא פיקוח או ליווי בקהילה ומידרדרים בדרך כלל בחזרה לפשע.

עמותת "קאמבק", שמוכלים, מתן הלוי ואוזה שורדן, נפתחה לפני כשנתיים ומסייעת לאסירים משחררים למצוא עבודה קבועה. "האסירים הם החצר האחורית שלנו", אומר הלוי, מנכ"ל הע- מותה, "המילה אסיר מפחידה אנשים, שלא לדבר על מעסיקים. כשאסיר משתחרר אין לו כתובת לפנות אליה. הרשות לשיקום האסיר יכולה לתת בפרקה הטוב ליוויי והנרכות. בסכיל לשכור את בעקל הפשיעה האסיר חייב יציבות כלכלית. אסירים לא רגילים לעבוד. רובם עשו בשעה 20 אלף שקל במזומן, ועכשיו הם צריכים לעבוד שמונה שעות ביום בשביל 6,000 שקל בחודש. המטרה שלנו היא למצוא להם עבודה מספיק טובה כדי שמראש ירצו לעבוד בה".

רוזה (33) היא אם לארבעה ילדים מרבלה. הבעיאות הבלכלית הקשה של משפחתה הכריחה אותה לפרוש בגיל צעיר מהלימודים. כסף הא מצאת בעולם הפשע.

"היו לי חיים ממש קשים" היא מספרת, "כשע- ליבו ארבה הנדים שלי היו מאוד מבוגרים וילו כשבערב הבא אני כבר בתחילה ללבוד בבית הספר של אסבלה מהתוכנית 'הקיבוץ הבוסלם'".

נורית מספרת את הצד שלה בעבודה הפ- שתפתח: "אנחנו מלוים אותם בבחירת מקום העבודה, מדבבה לראיון, בבילוי ספרים. עם רוזה היה תהליך מאוד אפקטיבי. היא באה עם הבון רצון. הייבו ביחד בבעם שלושה חודשים, ומיקום שאמרה 'אך אצליח' ולבה אני צריכה את זה, היא שלחה לעצמה דרך חדשה עם אופק".

המקום הכי שפל שיש

רוגשה נוספת להצלחות פרויקט הכשרת האסר- רים לשוק העבודה הא של רוזדון אברהם (55). לפ- ני עשרים שנה הא השתחרר מהכלא ולא הצליח למצוא את עצמו, עד שהכיר את עמותת "קאמבק".

"פתחתי עסק שלא הצליח", אברהם בספר. "נפלתי לחובות כבדים והגיעו אלי גובי חובות מהם, הצטרפתי אליהם וגביתי גם אני חובות. הגעתי לסיקוטות הכי שפלים שיש. תפסו אותו ענבסתי לחקופה ארוכה בכלא".

אברהם מוסיף ומספר "אחרי שהשתחררתי חייתי ברחוב. לא מצאתי את עצמי בשוק העבודה. הפחד הכי גדול שלי היה לחזור לפשע. רגע לפני שזה קרה החלטתי לעבוד תהליך שיקום דרך עדיית רכלה. הם כבעתי על עכמת 'קאמבק'. הם התחילו לחלות אותי צבמה. בימים שני אני בסיים לשבוד מכאות רכוס. הבינו של הלימודים הה דרך בישות לאומי. אלה הין שלושה חודשים אני- מנסבים. אני מתחיל גם לעבוד ומאוד מתרגש. בסאות יש הבון אחריות ואתה צריך להכיח את עצבך. אני צריך לבנות את עצמי מחדש".

איך הגיע לבנות את עצמי מחדש?

"הייתי בחרדות. חוזרתי עשרים שנה אחורה. לראות את הסתכר למעלה שנרעש, את הכלא האפור. נבנסתי שוב לדשות האסר. זה לא מקום שאני רוצה לחזור אליו. אבל גם אחרי השחרור לבריבה לא אכפת מאיתנו. לא באמת רצו לעזור לי. אתה זה שצריך לקחת את עצמך בידיים, וזה מאוד קשה. בסעם בלתי אפשרי להשתקם בבאה אחת". ●